

SPIS TREŚCI

Artykuły

<i>Helena Chłopocka</i> — Uwagi o tzw. „Ostatnim słowie” Pawła Włodkowica o zakonie krzyżackim	7
<i>Heinrihs Strods</i> — Życie i twórczość naukowa Bolesława Breżgo, historyka wschodniej Łotwy (Łatgalii — Infantów Polskich) (1887-1957)	27
<i>Ryszard Kozłowski</i> — Z dziejów Stronnictwa Pracy w województwie pomorskim (1937-1950), część II	47

Dyskusje i polemiki

<i>Marian Biskup</i> — Z wędrowek po archiwach, bibliotekach i historycznych regionach Łotwy	75
<i>Barbara Okoniewska</i> — Nowa praca o poglądach ziemiaństwa zachodniej Polski na pracę w rolnictwie na przełomie XIX-XX wieku	85

Recenzje i omówienia

Administrativ-Statistischer Atlas vom Preussischen Staate (<i>Bogdan Wachowiak</i>)	93
Die Hanse und der deutsche Osten (<i>Henryk Samsonowicz</i>)	96
Alojzy Szorc, Dominium warmińskie (1243-1772). Przywilej i prawo chełmińskie na tle ustroju Warmii (<i>Krystyna Kamińska</i>)	101
Friedrich Bernard Fahlbusch, Osnabrück, seine „Beistädte” und die Theorie vom hansischen Unterquartier (<i>Henryk Samsonowicz</i>)	103
Statuty toruńskiego rzemiosła artystycznego i budowlanego z XVI-XVIII w. (<i>Andrzej Wyrobisz</i>)	104
Jerzy Dygdała, Szczepan Wierzchosławski, Nawra Kruszyńskich i Szczanieckich. Studium z dziejów szlachty i ziemiaństwa ziemi chełmińskiej (<i>Józef Borzyszkowski</i>)	105
Anna Saratowicz, Pałac Przebendowskich (<i>Jerzy Dygdała</i>)	107
Kazimierz Maliszewski, Obraz świata i Rzeczypospolitej w polskich gazetach rękopiśmiennych z okresu późnego baroku (<i>Zofia Libiszowska</i>)	109
Studia z dziejów polskiej myśli politycznej (<i>Przemysław Matusik</i>)	112
Franciszek Mamuszka, Kronika życia polskiego w Sopocie na przestrzeni wieków (<i>Marek Andrzejewski</i>)	114
Joachim Rogall, Die Geistlichkeit der Evangelisch-Unierten Kirche in der Provinz Posen 1871-1914 und ihr Verhältnis zur preussischen Polenpolitik (<i>Elżbieta Alabrudzińska</i>)	115
Alfonsas Eidintas, Antanas Smetona. Politinės biografijos bruožai (<i>Henryk Wisner</i>)	118
Adeline Sopa, The Ancestors and Descendants of John Copa/Sopa and Elisabeth Trzebiatowska (<i>Władysław Szulist</i>)	120
Andrzej Sakson, Mazurzy — społeczność pogranicza (<i>Grzegorz Jasiński</i>)	122

Kronika naukowa

Konferencja naukowa w Rydze poświęcona Gustawowi Manteufflowi (<i>Heinrihs Strods</i>)	127
--	-----

Nekrologi

Józef Spors (1941-1992) (<i>Kazimierz Jasiński</i>)	129
Alojzy Tujakowski (1914-1992) (<i>Janina Huppenthal</i>)	131
Wasilij W. Doroszenko (1921-1992) (<i>Antoni Mączak</i>)	133

Dodatek

Bibliografia historii Pomorza Wschodniego i Zachodniego oraz krajów regionu Bałtyku za rok 1991 wraz z uzupełnieniami z lat poprzednich (<i>Henryk Baranowski i Urszula Zaborska</i>)	135
---	-----

INHALTSVERZEICHNIS

Artikel

<i>Helena Chłopocka</i> — Bemerkungen zum sogenannten „Letzten Wort“ von Pauli Vladimiri über den Deutschen Orden	7
<i>Heinrihs Strods</i> — Das Leben und wissenschaftliches Schaffen Bolesław Breżgo, Historikers des Ostlettlands (Lattgallen — Polnisch Livland) (1887-1957)	27
<i>Ryszard Kozłowski</i> — Aus der Geschichte der Arbeitspartei (Stronnictwo Pracy) in der Woiwodschaft Pommerellen (1937-1950). Teil 2	47

Diskussionen und Polemiken

<i>Marian Biskup</i> — Aus den Streifzügen durch Archive, Bibliotheken und historische Regione Lettlands	75
<i>Barbara Okoniewska</i> — Eine neue Abhandlung über die Ansichten des Landadels Westpolens zu der Arbeit in der Landwirtschaft um die Wende vom 19.-20. Jh.	85
Rezensionen und Besprechungen	93
Wissenschaftliche Chronik	127
Nachrufe	129

Anhang

Bibliographie der Geschichte Pommerns, Ost- und Westpreussens sowie der Länder des Ostseeraumes für das Jahr 1991 mit Ergänzungen für vergangene Jahre (<i>Henryk Baranowski und Urszula Zaborska</i>)	135
--	-----

CONTENTS

Articles

<i>Helena Chłopocka</i> — Comments on so called „The Last Word“ by Paweł Włodkowiec about the Teutonic Order	7
<i>Heinrihs Strods</i> — Life and Scientific Production of Bolesław Breżgo, a Historian of East Latvia (Latgalla — Polish Livonia) (1887-1957)	27
<i>Ryszard Kozłowski</i> — From the History of Labour Party in the Pomeranian Province (1937-1950), Part II	47